

4. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. – Львів: Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2005. – 714 с.
5. Засади формування бюджетної політики держави: Монографія/ За наук. ред. М.М. Єрмошенка. – К.: НАУ, 2003. – 284 с.
6. Карпінський Б.А. Закон збалансованості фінансової системи та його місце в трансформації економіки держави/ Економічні проблеми ринкової трансформації України: Тези доп. Всеукраїнської наук.-практ. конф., Львів, 3-4 грудня 2002 р. – Львів: ЛБІ НБУ, 2002. – С. 106-107.
7. Карпінський Б.А. Закон збалансованості фінансової системи та проблема інноваційного розвитку економіки// Проблеми впливу фінансової системи на інноваційний розвиток економіки: Зб. тез доп., Львів, 28 березня 2003 р. – Львів: НУ "Львівська політехніка", 2003. – С. 11-13.
8. Карпінський Б.А. Збалансованість фінансової системи держави: методологічні основи// Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Економічні проблеми ринкової трансформації України: Зб. наук. праць/ Ред. М.І. Долішній. – Львів: НАН України, ІРД. – 2003, вип. 1 (XXXIX). – С. 39-49.
9. Карпінський Б.А. Збалансованість фінансової системи: методологія, оцінка, порівняння: Монографія. – Львів: Логос, 2005. – 496 с.
10. Карпінський Б.А. Методологія збалансованості фінансової системи держави// Вісник Львівського державного фінансово-економічного ін-ту: Економічні науки. – 2003, № 4. – С. 6-15.
11. Карпінський Б.А. Регіональна фінансова збалансованість: українські та європейські моделі// Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Регіональна політика: досвід Європейського Союзу та його адаптація до умов України: Зб. наук. праць/ Ред. М.І. Долішній. – Ч. II. – Львів: НАН України, ІРД. – 2003, вип. 5 (XLIII). – С. 121-136.
12. Карпінський Б.А., Залуцька Н.С. Стратегіологія розвитку регіону: формування та механізми// Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації: Матер. щорічної міжнар. наук.-практ. конф., 31 жовтня 2007 р. У 2-х томах, т. 1. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2007. – С. 335-337.
13. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. – Львів: Вид. центр Львівського НУ ім. Івана Франка, 2001. – 608 с.
14. Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З. Державне регулювання економіки. – Львів: Українські технології, 1999. – 639 с.
15. Мунтіян В.І. Економічна безпека України. – К.: КВЦ, 1999. – 464 с.
16. Опарін В. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): Монографія. – К.: КНЕУ, 2006. – 240 с.
17. Пастернак-Таранушенко Г. Економічна безпека держави: статика процесу забезпечення. – К.: Кондор, 2002. – 302 с.
18. Стукало Н.В. Глобалізація та розвиток фінансової системи України// Фінанси України. – 2005, № 5. – С. 29-35.
19. Шклярчук С.Г. Финансовая система: структура, механизм функционирования, оптимизация: Монография. – К.: Нора-принт, 2003. – 568 с.
20. Шлемко В.Т., Білько І.Ф. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення. – К.: НІСД, 1997. – 144 с.

УДК 658.152

*Доц. І.Б. Більський, канд. екон. наук;
доц. Р.П. Дудяк, канд. екон. наук – Львівський ДАУ*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ РОЗРОБЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Недостатньо розкрито сутність формування стратегій залучення інвестицій, їхній аналіз та процес вибору стратегій інвестування. Ця стратегія – система довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, які визначаються загальними завданнями його розвитку і інвестиційною ідеологією, а також вибором найефективніших шляхів їх досягнення. Інвестиційну стратегію можна представити як генераль-

ний план дій у сфері інвестиційної діяльності підприємства, що визначає характер формування інвестиційних ресурсів і послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей.

Ключові слова: аналіз, інвестиція, діяльність, ціль, стратегія, планування, район, вибір, організація, реалізація, потреба, можливості.

Assoc. prof. I.B. Bilsky; assoc. prof. R.P. Dudyak – Lviv state agrarian university

Features of process of development of investment strategy of agrarian production

Not enough rasskryta essence of the formation of investment strategy, process analysis and investment strategies wines. This strategy is a system of long-term goals of investment companies, which are defined common goals of development and investment ideology, as well as the choice of the most effective ways of achieving them. The investment strategy must submit a master plan of action innvestitsionnoy business, which determines the nature of the formation of investment funds and the sequence of the stages of development of long-term investment purposes.

Keywords: analysis, investment, terminate, the objective, strategy, planning, area selection, organization, implementation, the need, opportunity.

Постановка проблеми. Інвестиційна діяльність не тільки зводиться до фінансування поточних інвестиційних проєктів. Вона дедалі більше надає пріоритетного значення формуванню перспективних напрямів інвестиційної діяльності підприємницьких структур, ефективним інструментом якого є стратегічне планування. Стратегічне планування інвестиційної діяльності – найбільш складна форма планування. Ця складність зумовлена насамперед довгостроковим періодом здійснення стратегічного планування й виникаючою звідси високою мірою непередбачуваності реалістичності планових рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями аналізу та розробки стратегії залучення реальних та фінансових інвестицій, дослідження сприятливості факторів клімату країни щодо інвестування займаються такі відомі вітчизняні вчені, як: Л. Борщ, А. Гайдуцький, Н. Титаренко, А. Поручник, М. Лучко, Н. Мокарій, І. Матюшенко та інші. Однак, у працях цих фахівців, на нашу думку, недостатньо розкрито сутність стратегій залучення інвестицій, стратегії як процесу інвестування, що є невід'ємною складовою у формуванні та прийнятті рішення інвестувати в той чи інший об'єкт [4, с. 67].

Аналіз господарської діяльності вимагає розробки відповідної стратегії, спрямованої на сегментацію господарюючого суб'єкта, яке здатне відрізнити його з-поміж конкурентів, зробити привабливішим і дієвішим.

Стратегія визначає послідовність і логіку дій при пошуку відповідних технологій для забезпечення всіх процесів на підприємстві, спрямованих на задоволення потреб споживачів та забезпечення прибутків господарюючим суб'єктам. Управлінська система кожного з них має бути переосмислена з урахуванням нових умов господарювання, спрямована на забезпечення конкурентних переваг підприємствам АПК. Це потребує оновлення управлінських технологій, що своєю чергою, сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємств [2, с. 115-122]. Досягнення конкурентних переваг дедалі частіше відбувається не за рахунок факторних витрат, а завдяки впровадженню нової техніки та технології, в тому числі й інформаційної [1, с. 12-14].

Постановка завдання. Процеси формування інвестиційного капіталу, використання інформації, знань і пов'язаних з ними технологій мають відображатися в довгострокових планах підприємства з метою врахування його сильних і слабких боків, сприяти створенню нової вартості.

Метою статті є визначення сутності, ролі та значення інвестиційної стратегії в діяльності й розвитку підприємств АПК, особливостей її розробки та реалізації.

Виклад основного матеріалу. Ефективним інструментом управління інвестиційною діяльністю підприємства є інвестиційна стратегія. Ця стратегія являє собою систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, які визначаються загальними завданнями його розвитку і інвестиційною ідеологією, а також вибором найефективніших шляхів їх досягнення [4, с. 132].

Інвестиційну стратегію можна представити як генеральний план дій у сфері інвестиційної діяльності підприємства, що визначає пріоритети її напрямів і форм, характер формування інвестиційних ресурсів і послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей. Розроблення інвестиційної стратегії господарств Жовківського району – процес, що складається з декількох послідовних етапів (рис. 1) [5, с. 49].

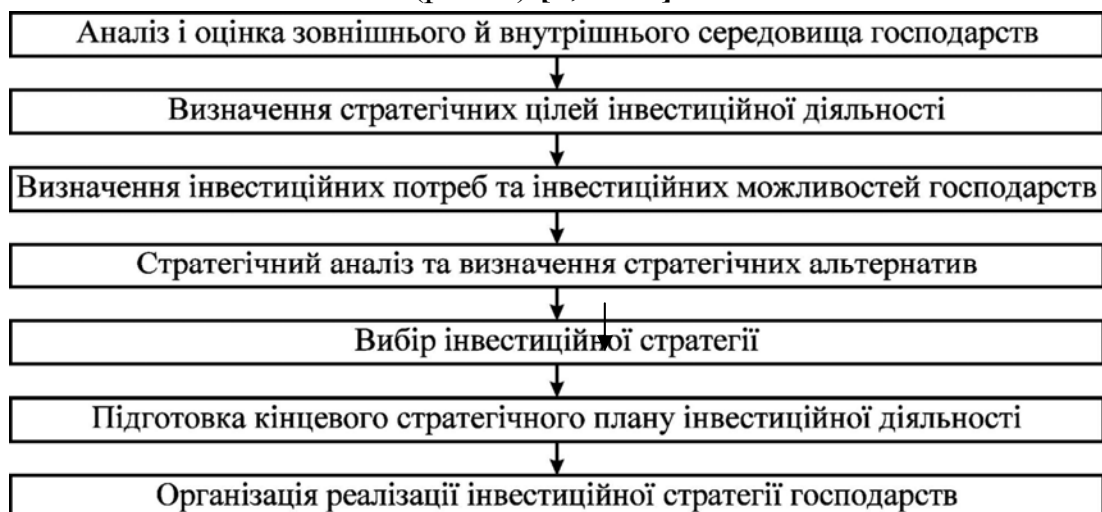

Рис. 1. Етапи розроблення інвестиційної стратегії господарств Жовківського району

На першому етапі здійснюється аналіз і оцінка зовнішнього й внутрішнього середовища господарства, формується інвестиційна стратегія. На цьому етапі, по-перше, відбувається визначення основних елементів зовнішнього середовища, виділення з них тих, які дійсно мають значення для інвестиційної діяльності, проводиться збір інформації про стан і розвиток даних елементів. По-друге, господарства аналізують й оцінюють своє внутрішнє середовище, тобто здійснюються збір і аналіз інформації про стан і розвиток внутрішніх систем. Результатом цього етапу є інформація про інвестиційний клімат держави, інвестиційної привабливості в регіоні і галузях економіки, у яких господарства здійснюють свою діяльність, а також інформація про рівень їх розвитку. При аналізі зовнішнього та внутрішнього середовища інвестиційної діяльності Жовківського району було застосовано SWOT-аналіз, який означає порівняння параметрів виробничої діяльності [3, с. 113].

Простежити співвідношення факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які діють в господарствах Жовківського району в категоріях SWOT-аналізу, можна за допомогою матриці (табл. 1).

Табл. 1. Т-аналіз аграрного сектора виробництва Жовківського району

Внутрішнє середовище	
Сильні сторони	Слабкі сторони
◆ достатня сировинна база; ◆ персонал з досвідом роботи; ◆ значна відносна частка ринку; ◆ значний асортимент продукції; ◆ впровадження нових технологій.	◆ низький рівень готовності працівників до змін; ◆ відсутність структурних підрозділів з маркетингу.
Зовнішнє середовище	
Можливості	Загрози
◆ розширення ринку збуту продукції; ◆ нарощування товарообігу підвищення рівня професійності кадрів; ◆ розширення різновидності продукції; ◆ створення дилерської мережі; ◆ створення маркетингового підрозділу; ◆ експорт продукції в сусідні країни.	◆ великий рівень конкуренції в галузі; ◆ перенасичення ринку; ◆ технологічне відставання, зниження рівня кваліфікації кадрів.

На перетинах окремих складових груп факторів формуються поля, для яких характерні певні комбінації, що їх треба враховувати надалі в ході розроблення стратегій певного типу:

На основі проведеного SWOT-аналізу можна визначити стратегічне положення аграрних господарств в Жовківському районі (табл. 2).

Виходячи з представленої SWOT-матриці інформації про внутрішнє і зовнішнє середовище підприємства, було отримано можливість визначення стратегічних цілей інвестиційної діяльності. Враховуючи наявність рекреаційної зони Розточчя в Жовківському районі та перспективи розвитку зеленого туризму виробництво продукції повинно бути спрямоване на чисто екологічний напрям.

Система стратегічних цілей інвестиційної діяльності покликана забезпечити вибір найбільш ефективних напрямків реального й фінансового інвестування, формування достатнього обсягу інвестиційних ресурсів, мінімізацію інвестиційного ризику господарств. Стратегічні цілі інвестиційної діяльності являють собою бажані параметри, що дають змогу направляти та оцінювати інвестиційну діяльність підприємств в перспективі.

Очевидно, що це стратегія розвитку виробництва (екологічно чиста продукції, проведення технічного переозброєння виробництва і впровадження нових технологій вирощування культур тощо), а також стратегія розвитку ринку (розширення ринків збуту шляхом створення дилерської мережі та експорту продукції і т.д.).

Наступний етап – це визначення інвестиційних можливостей та потреб господарства. Визначаються; по-перше, інвестиційні потреби господарства в ресурсах, необхідних для досягнення стратегічних цілей підприємства; по-друге, оцінюються інвестиційні можливості господарства. У процесі оцін-

ки визначається, чи володіють господарства достатнім внутрішнім потенціалом для того, щоб у сформованих умовах зовнішнього середовища досягти бажаних стратегічних інвестиційних цілей. Внутрішній потенціал оцінюється з позиції фінансових, виробничих, трудових, інформаційних та інших ресурсів господарств.

Табл. 2. Стратегічне положення аграрних господарств Жовківського району

Типи факторів	Ступінь відповідності	Пояснення
Макроумови:		
♦ оцінка політичних умов;	Скоріш несприятливий	Нестабільна політична ситуація
♦ оцінка економічних умов	Скоріш несприятливий	Близькість конкурента країни сусіда
♦ оцінка соціальних умов;	Скоріш несприятливий	Низька купівельна спроможність населення
♦ оцінка технічних умов.	Скоріш несприятливий	Низький рівень науково-технічних розробок
Мікроумови:		
♦ оцінка виробничо-технологічної системи	Середній ступінь відповідності	Застарілість матеріально-технічної бази господарств
♦ оцінка фінансово-економічної системи	Середній ступінь відповідності	Недостатня кількість коштів для інвестиційної діяльності
♦ оцінка системи підготовки виробництва і менеджменту	Низький ступінь відповідності	Відсутність відповідної служби з інвестиційної діяльності
♦ оцінка корпоративної культури	Низький ступінь відповідності	Недовіра і недоброзичливе ставлення один до одного в колективі
Умови ринку:		
♦ оцінка потенціалу ринку	Середній	В умовах прагнення до євроінтеграції в майбутньому прогнозується підвищення споживання екологічно чистої продукції Ринок насичений, хоча є вільні ніші, зокрема у категорії екологічної продукції Незважаючи на зміну цін продукція харчування використовується щоденно Господарства мають істотні переваги з деяких видів продукції та створення пропозиції.
♦ оцінка структури ринку	Середній	
♦ оцінка еластичності попиту	Високоеластичний попит	
♦ оцінка ключових факторів успіху на ринку	Позитивний ефект	
Галузеві умови:		
♦ оцінка структури і динаміки конкуренції в галузі	Середній	Ринок виробництва та переробки с/г продукції досить об'ємний і динамічний Перевага конкурентів передусім полягає у виваженій концепції збуту Від запитів споживачів залежить формування попиту на вид продукції Більшість господарств розраховують на власні сили Поява великої кількості нових харчових брендів та операторів аграрного ринку
♦ оцінка загрози потенціальної конкуренції в галузі	Середній	
♦ оцінка залежності від споживачів	Високий	
♦ оцінка залежності від постачальників	Невисокий	
♦ оцінка з боку виробників товарів-замінників	Високий	

На наступному етапі стратегічний аналіз припускає зіставлення інвестиційних потреб господарства і його інвестиційних можливостей. Виявляються фактори, що обмежують можливості досягнення стратегічних цілей, і визначається розрив між бажаними показниками й можливостями господарств. На підставі виявлених факторів формуються різні варіанти стратегічних альтернатив.

Далі проводиться вибір однієї з альтернативних стратегій і здійснюється її пророблення. На цьому етапі представляється важливим визначення напрямків інвестування – диверсифікованість або концентрація інвестиційної діяльності господарств.

При підготовці остаточного стратегічного плану інвестиційної діяльності стратегічний план повинен містити в собі основні стратегічні напрями інвестиційної діяльності (насамперед, галузеву й регіональну спрямованість інвестиційної діяльності), форми інвестиційної діяльності і їхнє співвідношення, а також джерела фінансування інвестиційної діяльності господарств у перспективному періоді. Організація реалізації інвестиційної стратегії господарства містить у собі вибір механізмів реалізації, розробленої інвестиційної стратегії підприємства.

Розроблена інвестиційна стратегія підприємства повинна відповідати низці вимог. Насамперед, інвестиційна стратегія повинна бути погоджена із загальною стратегією розвитку підприємства. Крім того, інвестиційна стратегія господарства повинна бути реальною з погляду потреб і можливостей її реалізації та ефективності.

Висновки

Враховуючи особливості підприємств аграрно-промислового комплексу, інвестиційна стратегія мусить сприяти вирішенню таких питань: організація надходження інвестиційних потоків; виявлення в інформаційному забезпеченні найактуальніших і змістовних частин для подальшого глибшого дослідження; вибір техніко-технологічного забезпечення; визначення переліку потреб господарств; оцінка можливості розв'язання завдань за допомогою власних ресурсів та залучуваного капіталу.

Отже, основною метою інвестиційної стратегії господарств Жовківщини є інвестиційне забезпечення прийняття рішень, вдосконалення організаційної структури та управління, підвищення ефективності використання ресурсів, а відповідно забезпечення конкурентних переваг і конкурентоспроможності як продукції, так і господарств в цілому. Основні аспекти реалізації інвестиційної стратегії повинні знайти відображення в стратегічному плані районного керівництва з підготовки проектів інвестиційного розвитку господарств району.

Література

1. **Гречан А.П.** Основи визначення інноваційного розвитку економіки// Економіка та держава. – 2006, № 8. – С. 12-14.
2. **Кучеров О.П.** Використання управління знаннями для розвитку науково-технічного прогресу в сільському господарстві// Актуальні проблеми економіки. – 2006, № 10. – С. 115-122.

3. Мізюк Б.М. Стратегічне управління: Підручник. – Львів: Магнолія плюс, 2006. – 392 с.
4. Правик Ю.М. Інвестиційний менеджмент: Навч. пос. – К.: Знання, 2007. – 431 с.
5. Удалих О.О. Управління інвестиційною діяльністю підприємства: Навч. пос. – К: Центр навч. літ-ри, 2006. – 292 с.

УДК 336.71:336.27

*Доц. Б.Ю. Кишакевич, канд. екон. наук –
Дрогобицький державний педагогічний ун-ет ім. Івана Франка*

ВИКОРИСТАННЯ КРЕДИТНО-ДЕФОЛТНИХ БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЯК ЗАСОБУ ЗАЛУЧЕННЯ КАПІТАЛУ

Розглянуто особливості використання кредитних нот як інструменту синтетичної сек'юритизації та хеджування кредитних ризиків банку. Проаналізовано досвід високорозвинених країн у формуванні ринку кредитних деривативів та вивчено можливості ширшого їх використання в українській практиці

Ключові слова: сек'юритизація, кредитний дериватив, кредитні ноти, свопи, синтетична сек'юритизація, кредитний ризик, боргові зобов'язання, хеджування.

*Assoc. prof. B. Yu. Kyshakevych – Drohobych state
pedagogical university named Ivan Franko*

Usage of credit-default debt obligation as a means of capital raising

The article deals with the peculiarities of credit linked notes' usage as the instrument of synthetic securitisation and bank's credit risks hedging. The experience of highly developed countries in forming the credit derivatives' market is analysed and opportunities of their broader usage in Ukrainian practice are studied.

Keywords: securitization, credit derivative, credit linked note, swap, synthetic securitization, credit risk, debt obligation, hedging

Вступ. Розвиток банківської системи України в умовах глобалізації та значної конкуренції зі сторони західних банківських структур вимагає формування українськими банками нових систем ризик-менеджменту та активної політики на ринку позичкового капіталу. Одним із засобів, які б дали змогу розв'язати одночасно ці два складних питання, є проведення синтетичної сек'юритизації, використання кредитних деривативів у повсякденній банківській практиці. У 1970-х роках сек'юритизація стала активно використовуватись у сфері міжнародних фінансів. Більшість розвинених країн використовують сек'юритизацію для залучення фінансових ресурсів і захисту від кредитних ризиків (хеджування). Значний внесок у дослідження проблем сек'юритизації здійснили учені-економісти Е.Ф. Жуков, Л.Н. Красавін, В.М. Усоскін, Дж. Маршал, Ф. Фабозці, Т. Френкел та інші. Необхідно зазначити, що тут погляди економістів подеколи розходяться, причому деякі навіть вважають деривативи причиною практично усіх світових фінансових криз. На противагу їм, більшість спеціалістів вважають появу кредитних деривативів одним із найзначніших подій світового фінансового ринку.

Постановка завдання. У більшості випадків кредитні деривативи розглядають під призвою їх використання для розподілу та зменшення кредитного ризику банку, хоча вони є цікавим об'єктом дослідження як інструмент